

VÄRDEBESKRIVNING

Område av riksintresse för naturvård i Dalarnas län

Datum: 2004-02-05

Områdesnummer: NRO 20 122

Områdesnamn: Böle-Fallsbjörken

Kommun: Leksand

Kartblad: 13F NV

Area: ca 129 ha, varav allt är land

Naturgeografisk region: 28b Sydligt boreala kuperade områden.

Agrara kulturlandskapsregioner: Södra Norrlands och norra Svealands kust- och odlingsbygder.

Landskapsformer: Vågig bergkullterräng.

Riksvärde:

Odlingslandskap	Naturbetesmark	Flora
-----------------	----------------	-------

Värdeomdöme: Betesmarkerna vid Böle och Fallsbjörken saknar motstycke i länet, såväl beträffande storlek samt artrikedom. Här kan man bl.a. finna de sällsynta arterna fältgentiana, brudsporre, vildlin, blåsuga, knägräs, pillerstarr och låsbräken. Här finns även en stor rikedom på hävdberoende svampar, med arter av flera olika vaxskivlingar, rödskivlingar, jordtungor och fingersvampar, varav flera är akut hotade. Områdets särprägel och naturskönhet gör det för övrigt till ett mycket välbesökt utflyktsmål för människor från hela regionen.

Huvudkriterier: A, C, D

Stödkriterier: Storlek, mångformighet, kontinuitet, representativitet, raritet, nyckelområde, funktion – betydelse för flora och fauna.

Förutsättningar för bevarande: Fortsatt skötsel av landskapselement. För att värdena ska bibehållas krävs fortsatt bete i nuvarande omfattning. Troligen skulle upphörd gödsling bidra till en snabbt ökande artrikedom i de trivialiserade partierna.

Områdets värden kan påverkas negativt av minskad eller upphörd jordbruks/betesdrift, skogsplantering på jordbruksmark, energiskogsodling, igenväxning, spridning av gifter eller gödselmedel, bebyggelse, nydikningar, täkt, luftledning, vägdragningar.

Säkerställande: 77 ha av området är med stöd av MB 7 kap 28 § avsatt som Natura 2000-området SE0620109 Böle-Fallsbjörken. Området omfattas av MB 4 kap 2§.

Områdets huvuddrag: Böle har små inägor i småkuperad sydslutning med numera stora hästbetesmarker. Fallsbjörken är ett f.d. fäbodställe, där markerna med få undantag är helt öppna. Här och i Böle har Leksands avels- och betesförening alltsedan 1930-talet brukat ängsmark och hagar. Efter röjning har dessa sammanslagits till stora gemensamhetsbeten för hästar. Detta samfällda bete har skapat ett unikt storöppet landskapsavsnitt omgivet av barrskog med vida utsikter.

Genom böljande betesmarker, ingärdade av ett magnifikt system av trähägnader, strömmar Bölsån med biflöden, djupt nedskurna i de sandiga moränlagren. Kring de gamla gårdarna vid Böle och längs ägovägen vid Fallsbjörken finns smålindor, i övrigt är all areal oplöjd naturmark av torr, frisk, fuktig och kärrartad typ. Längs Bölsån finns rika källkärr och även i övrigt gör sig kalkverkan påmind i området. Här och var står ensamma granar på vallen och framför allt kring Böle står enarna tätt i backarna. Hästar och ungdjur betar detta Dalarnas kanske förnämsta hagmarksområde.

Man finner ett brett spektrum av vegetationstyper inom betesområdet. Här finns exponerade torrbackar, staggdominerade örthedar, örtrika friskängar, lågstarrfuktängar och backkärr. Större delen av området har trivialiserats genom konstgödselspridning och de värdefullaste delarna är backarna mot Bölsån i centrala delen samt steniga partier efter bäcken vid Böle.

Artrikedomen är stor där arter som fältgentiana, brudsporre, darrgräs, vildlin, pillerstarr, blåsuga, knägräs, slätterfibbla, rosettjungfrulin och låsbräken växer rikligt. De ogödslade delarna av området hyser många hävdberoende svamparter, t.ex. vaxskivlingar, rödskivlingar, jordtungor och den sällsynta violfingersvampen. Flera av arterna är betraktade som hotade eller akut hotade i hela Sverige.

Anmärkningar: Ingår i länsstyrelsens program för bevarande av natur- och kulturmiljövärden i odlingslandskapet (objekt nummer 29-18) och i länets ängs- och hagmarksinventering (objekt nr 29-6). Området finns med i länets naturvårdsprogram (objekt nr 42, Leksands kn).

Referenser:

Länsstyrelsen Dalarna, 1994: *Värdefulla odlingslandskap i Dalarna*.

Länsstyrelsen 1994. Falun.

Länsstyrelsen i Dalarna län, 1993: *Dalarnas ängar och betesmarker*.

Länsstyrelsen. Falun.

Rynéus, T, 1988: *Naturvårdsprogram för Kopparbergs län*. N1988:1,

Länsstyrelsen.

Andersson, R. 1983: Byar och fäboddar i Leksands kommun. Dalarnas museum.